

Inleiding

Voor het eerst sinds lange tijd hebben we vandaag weer een viering over het boek Psalmen, dat boek met 150 liederen van allerlei aard: smeekliederen, vervloekingen, intochtliederen, lofliederen.

Het Griekse woord Psalmos betekent lied onder begeleiding van een snaarinstrument, een vertaling van het Hebreeuwse woord mizmor dat boven veel psalmen staat.

De Joden noemen het boek naar wat zij beschouwen als het belangrijkste genre: Tehillim, lofliederen.

Het is in een moderne bijbel niet te zien, maar het boek is oorspronkelijk onderverdeeld in vijf delen. Elk deel wordt afgesloten met een lofzang.

Verder is het ingesloten door twee bijzondere reeksen psalmen:

Aan het begin staan twee inleidende psalmen, die de mens de weg wijzen.

Psalm 1 gaat over de mens die niet meegaat met wie kwaad doen; psalm 2 waarschuwt de machthebbers om de weg van God te volgen.

Het boek psalmen wordt afgesloten door vijf lofpsalmen.

Die zijn het onderwerp van de viering van vandaag.

Vijf lofzangen dus, psalm 146 t/m 150; ze hebben als bijzonderheid dat ze allemaal beginnen én eindigen met het woord Alleluia, dat iets als prijst God betekent.

Bovenaan de liturgie staat dat woord in het Hebreeuws: Alleluia.

Wij lezen een flink gedeelte van die vijf psalmen en gebruiken daarvoor de prachtige vertaling van Gerard Swüste, theoloog, sinds 1976 regelmatig voorgangers in de Amsterdamse Dominicus gemeente.

Gerard Swüste gebruikt voor Alleluia de vertaling Zing voor hem!

Zing voor hem! hebben we deze viering daarom genoemd. En dat gaan we ook doen vandaag.

Maar in de overweging zal Leo zich ook afvragen wat wij – die voor een flink deel niet meer in een persoonlijke God geloven – dan bedoelen als we deze psalmen zingen. Kunnen we ze eigenlijk nog wel zingen?

Psalmen 146-150 uit 'Altijd hetzelfde lied' (Gerard Swüste)

[\(zie info bij de uitgeverij\)](#)

Overweging: Zing voor Hem!

De psalmen 146-150 zijn lofliederen. Lieder om onze eerbied, dank, vreugde, bewondering voor God, voor wat Hij doet te laten klinken.

Daarmee zit ik dan ook gelijk met een ongemakkelijk gevoel. Want eerbied, dank, vreugde, bewondering voor God? Beleef ik dat zelf? Raak ik daar wel eens door vervult? Ik worstel en zie dat ook om me heen, om te weten hoe dat woord God te denken, inhoud te geven. Ik worstel om te weten wie Hij is en wat hij doet. En hoe ik Hem in de wereld om mij heen kan zien.

Psalm 146 vind ik een van de mooiste psalmen van het psalmboek. De psalm zet wie God is, in korte bewoordingen helder neer. God is geen sterke man, geen dictator. Hij is geen liefhebber van geweld.

Maar de Levende doet recht aan de verdrukten, geeft te eten, bevrijdt, richt op, beschermt en verzorgt het leven. God is liefdevol leven. (En Jezus Christus leeft dit voor.)

En deze kijk op God vind ik heel ontroerend, ik wordt daar door geraakt. Maar in de maatschappij, in de wereld, zie ik veel geweld, zie ik sterke mannen naar de macht grijpen, zie ik het onrecht, de onderdrukking, de uitbuiting, de corruptie, en ga zo maar door als een plaag woekeren. En dan staat de vraag die in ons leven al zo vaak aan de orde is gesteld, weer levensgroot voor ons: Hoe kan God liefdevol leven zijn, recht doen aan de verdrukten, bevrijder en barmhartige zijn, als we de harde werkelijkheid van de vernietiging van zoveel weerloos leven zagen in Auschwitz en al die andere kampen?

Voor mij heeft die vraag geen antwoord als God de macht is die alle handelingen en gebeurtenissen op aarde bepaalt. En ondanks dat allerlei Bijbelteksten die gedachte onderbouwen, verwerp ik die, omdat deze gedachte in strijd is met de menselijke vrijheid. Wij, mensen, zijn verantwoordelijk voor onze daden. We kunnen God niet verantwoordelijk houden.

Die harde werkelijkheid van de vernietigingskampen als toepassing van de nationaal-socialistische ideologie en dictatuur is het resultaat van het vertrouwen dat die beweging ooit kreeg. Waarna ze de macht greep en die niet meer afstond.

Het geloof in de heilzame werking van sterke mannen, van geweld, van eenheid van het volk, van de macht van bezit en geld, komt niet alleen in het nationaal-socialisme, maar ook in het communisme en het liberalisme tot uitdrukking. Niet alleen in de vernietigingskampen in Duitsland, maar ook in Siberië, in China, Cambodja enz. Dat geloof maakt dat Hitler, Stalin, Mao, Poetin, Trump, Erdogan, Wilders, en nog heel veel andere grote of kleine sterke mannen zich als alleenheersers opstellen en geloven dat juist zij er toe geroepen zijn hun volk of groep te leiden en alle tegenstanders uit te schakelen.

En dan komt de psalm met die ongelofelijke boodschap dat God geen sterke man wil, geen liefhebber is van geweld, maar liefhebber van liefdevol leven. Dat brengt ook Jezus onder woorden. En dat wij mensen dat in ons hebben. Mensen kunnen liefdevol leven. En moedigt jou en mij aan om liefdevol te leven, de aarde te dienen en te bewaren en te bewerken.

Dat gaat mij niet zo makkelijk af. Ik heb nog veel te leren. Veel meer dan ik in dit leven op aarde kan leren. Maar ik zie ook dat de mensheid langzaam kan leren. Neem de slavernij. In de tijd van Rome was slavernij nog wijdverbreid in de wereld. En toch is slavernij en lijfeigenschap langzaam bijna verdwenen. Nog niet helemaal, soms steekt het de kop weer op. Dan worden bouwvakkers of mijnwerkers of naaisters opgesloten achter hekken en rechteloos gemaakt als de gevangenen in Guantanamo.

En hoe lang geleden is die gedachte dat een mens geen slaaf mag zijn al niet uitgesproken? De mensheid leert maar langzaam. Maar ze verandert en leert wel. Zou dan de mensheid het geloof in sterke mannen niet kunnen verliezen en kunnen leren om liefdevol te leven? In de vertelling van de rijke man en de arme Lazarus krijgt de rijke man die Lazarus uit de dood terug wil sturen naar de aarde om zijn familie de ogen te openen als antwoord: Waarom zouden ze luisteren naar iemand die uit de dood terugkeert? Ze hebben immers Mozes en de profeten. Laten ze daar naar luisteren.

God is geen dictator, zegt de psalm. God grijpt niet in als een dictator tot president wordt gekozen of een president een dictator blijkt. Onze kracht ligt in de weg naar liefdevol leven. Iedereen kan het inzien, iedereen kan die weg gaan! En de lof van liefdevol leven, die kan ik wél zingen!

In psalm 149 klinkt de zin: Zing een nieuw lied voor Hem! Dat nieuwe lied klinkt als je iets geleerd hebt, als je je iets nieuws eigen hebt gemaakt. In de 150 psalmen vrij heeft Oosterhuis op de plaats van psalm 149 het lied opgenomen dat we nu gaan zingen: Die mij droeg op adelaarsvleugels, een lied over hoe wij kunnen leren, met moeite, maar toch leren. Mensen kunnen leren, zich nieuwe vermogens eigen maken.

Zing voor Hem, zing een nieuw lied voor Hem!